

Nationaløkonomisk Forening.

Diskussion om Kand. Kornerups Foredrag.

Af cand. polit. Kornerup var der til Redaktionen af Nationaløkonomisk Tidsskrift indleveret en Afhandling om »Skatternes Fordeling i Danmark, mellem bemidlede og ubemidlede, mellem By og Land.« Efter en foreløbig Omarbejdelse af denne Afhandling blev det besluttet at gøre den til Genstand for Diskussion, inden den kom til Optagelse i Tidsskriftet. Diskussionen fandt Sted i Foreningens Møde den 25de April. Paa Grund af Afhandlingens Omfang og mange Tabeller lod den sig ikke fuldstændigt oplæse i Mødet; Hr. Kornerup maatte indskrænke sig til at meddele dens Hovedindhold. Efter at Hr. Kornerup havde gjort dette i et længere Foredrag, blev der til hans Arbejde knyttet en Række kritiske Bemærkninger af d'Hrr. V. Falbe Hansen, Marcus Rubin, Jul. Schovelin og Aleksis Petersen-Studnitz. Hr. Kornerup besluttede sig derefter til paany at omarbejde Afhandlingen, og den foran S. 209—243 aftrykte Artikel afviger ikke lidet fra den oprindelige. Uagtet Afhandlingen heller ikke i sin omarbejdede Skikkelse forekommer Redaktionen at give helt fyldestgørende Oplysning om Skatternes Tryk paa Befolkningens forskellige Klasser, har man dog anset det for rettest at optage den i dens Helhed, idet man samtidig meddeler et Referat af de paa Mødet faldne Udtalelser. Det maa dog bemærkes, at Hr. Rubin i Stedet for at levere et Referat af sine

Udtalelser har foretrukket (— efter at et Korrekturaftræk af Afhandlingen var bleven ham overladt til Gennemlæsning —) at nedskrive nogle Randgloser til Afhandlingen. Disse Randgloser gør dog ikke Fordring paa at være andet eller mere end nogle faa spredte kritiske Bemærkninger, der kan tjene til at vejlede Ikke-Fagmænd. Vi indsætter Hr. Rubins Bemærkninger paa den Plads, hvor Referatet af hans Udtalelser skulde have staaet.

Professor **Falbe Hansen**: Jeg har den Indvending at gøre mod Hr. Kornerups Foredrag, at der aldeles intet nyt Grundlag for Undersøgelsen af Spørgsmaalet er bragt tilveje. Forf. har kun benyttet det Materiale, der alt var tilstede i let tilgængelig Form, og har ikke en Gang i saa Henseende været fuldstændig, thi mange vigtige Oplysninger, der foreligger trykte, er ikke benyttede. Hans Afhandling er altsaa kun en Sammenstilling af, hvad der alt var tilstede, og ikke en ny selvstændig Undersøgelse. Men dernæst er denne Sammenstilling og Benyttelse af det alt tilstedeværende Materiale ikke foretaget paa nogen heldig Maade; det er et altfor spinkelt Grundlag, han bygger paa. De Resultater, hvortil Prof. Scharling, Kontorchef Rubin og jeg er komne ved vore Undersøgelser om Befolkningens Formue, Indkomst og Forbrug, kan ikke gøre Fordring paa mere end at give en nogenlunde rigtig, almindelig Forestilling om vedkommende Forhold, og de har aldrig givet sig ud for andet og mere. Det samme gælder f. Ex. om mine Bemærkninger om Toldbyrdens Fordeling. Paa et saa vagt Grundlag kan man ikke opstille vidtgaaende Beregninger og Sammenstillinger og drage exakte Slutninger. Der er endog Punkter, hvor Hr. K. opstiller hele sin Beregningsbygning paa ganske almindelige Udtalelser om, hvad man har skønnet om en eller anden Skats Fordeling. Sligt er utilladeligt.

Hr. Kornerup kommer til to Hovedresultater, nemlig, at de Ubemidlede kun betaler halv saa mange pCt. af deres Indkomst i Skat som de mere Velhavende, og

at Byerne betale mere i Skat end Landet. Det første af disse Resultater er maaske nok rigtigt, jeg er tilbøjelig til at antage det; noget Bevis herfor foreligger dog ikke. Men selv om det er rigtigt, at de Fattige kun betaler halv Skatteprocent mod andre, saa er det ikke givet, at en saadan Fordeling er retfærdig, thi de Fattiges Skatteevne er saa overmaade ringe, at selv det kan være for meget.

Det andet Resultat, at Skatterne skulde være lavere paa Landet end i Byerne, anser jeg for urigtigt; det er i hvert Tilfælde aldeles ikke bevist.

— De andre Indvendinger, Prof. Falbe-Hansen fremkom med mod Hr. Kornerups Foredrag, angik Enkeltheder, og da Hr. Kornerup har taget Hensyn til dem og ændret de paagældende Steder i sin Afhandling, saaledes som den nu foreligger trykt, har man ikke anset det for nødvendigt at meddele Referat heraf.

Kontorchef **Rubin**: Det maa først bemærkes, at Hr. Kornerup bygger paa et meget omdisputerligt statistisk Materiale, og at dette Materiale er benyttet med liden Kendskab til den statistiske Methode. — Grundmaterialet er de af Prof. Falbe-Hansen i »Danmarks Statistik« fremsatte Beregninger og Betragtninger over Danmarks Nationalformue og over Skattebyrdernes Fordeling og de af Prof. Scharling sammesteds meddelte Beregninger over Indkomsternes Fordeling. Medens nu enhver af disse tvende Forfattere omgærder deres Undersøgelser med alle Forbehold og kun i ringe Grad tager dem til Udgangspunkt for videre Betragtninger, saa har Kand. K. gjort et Uddrag af Undersøgelserne, som han trods deres indbyrdes dybe Uoverensstemmelse boltrer sammen efter Behag, og hvorved han da faar højst kuriøse Resultater ud.

Exempelvis kan det nævnes, at Kand. K., efter Falbe-Hansen, anfører, at den gennemsnitlige aarlige Indtægt pr. Individ her i Landet i Begyndelsen af 70erne udgjorde 290 Kr., men han undlader samtidig at gøre opmærksom paa, at efter Scharlings Undersøgelser udgør Gennemsnitsindtægten i 1870 kun 210 Kr., altsaa $\frac{1}{3}$ mindre! Man vil forstaa, at det dog gør nogen Forskel i Undersøgelserne, om man regner Aarsindtægten pr. Individ til 200 eller til 300 Kr. Men dette anfægter saa lidet Forf., at han paa Falbe Hansens absolute Tal anvender de af Scharling udfundne

Forholdstal og fører det hele videre som et ensartet Materiale!

Længere nede afgrænser Kand. K. de ubemidlede Kreds i København med 800 Kr., i Købstæderne med 700 Kr., paa Landet med 600 Kr.s Aarsindtægt, og derpaa baserer han hele sin Beregning om Skatteforholdet mellem bemidlede og ubemidlede. I og for sig er jo en Grænselinje af denne Art ganske uden Interesse — i København kommer saaledes hele Fagarbejderstanden (»Svendene«) paa den bemidlede Side —, men dernæst er selve Opgørelsen paa hver Side af Linjen iøjnefaldende urigtig. Saaledes siges det, at der i Aaret 1870 fandtes her i Landet

blandt Skatteyderne: 139,584 Familjer og enkeltlevende Personer og
blandt de skattefri: 230,889 Familjer og 50,360 enkeltlevende Personer.

Men det hele Antal enkeltlevende Personer her i Landet var i 1870 kun 50,360. Hvad er da Meningen?

Hvor Hr. K. kommer ind paa de enkelte Skatter, undersøger han først Toldafgifterne paa Grundlag af et Materiale, der i hvert Fald er uden Aktualitet, og gaar derefter løs paa Brændevinsafgiften. Her foreligger der intetsomhelst tidligere Materiale, og Forf. meddeler derfor kortelig, at om end sandsynligvis de ubemidlede bære den største Del af denne, saa bærer Husbonden den dog for det Brændevin, han yder Arbejderen in natura, og at Skatten i det hele udgør godt $\frac{1}{2}$ pCt. af Nationalindtægten. Hertil er at bemærke, at Husbonden vistnok saare sjældent giver Arbejderen Brændevin in natura, og at man, naar man statistisk vil prøve Fejlens Størrelse ved en Gruppering, man savner Materiale til, maa lægge hele Beløbet til den ene Side — her samtlige $3\frac{1}{2}$ Million paa de ubemidlede —, medens den meddelte Oplysning om $\frac{1}{2}$ pCt. er ganske værdiløs.

Ogsaa ved de direkte Skatter faar Forf. hurtigt Beløbene over paa de bemidlede Side. I Forbigaaende siges det, at Antallet af Indkomstskatteydere i København svarer til Antallet af Husstande i Lejligheder med over to Værelser. Forf. har i sine Angivelser intet Hensyn taget til det store Antal af 3-Værelseslejligheder, der ved at have logerende blive 2-Værelses-

lejligheder (over 3000), og intet Hensyn til det sidste Femaars Stigning, dels i Antal af Skatteansatte, dels i Antal af 2-Værelseslejligheder.

At Skatten paa faste Ejendomme i København, der kun tager Hensyn til Rummets Størrelse og ikke til dets Værdi, i forholdsmæssig Grad maa hvile paa de ubemidlede, skulde synes utvivlsomt. Om de Lettelser i Skatten, der er givet for Smaalejligheder, kommer Lejerne og ikke snarere Ejerne til Gode, er derimod som bekendt højst tvivlsomt. Forf. bemærker, at hvor Ejeren har Monopol, maa han i hvert Fald selv bære Skatten. Men Monopolet forekommer navnlig ved Butiker, Lagre, Lejligheder i den gamle By osv. og har kun ringe Betydning i de ubemidlede Kvarterer. Spørgsmaalet er iøvrigt mere forviklet, end Forf. antager.

Hvad Forf. har tilsigtet med Undersøgelsen om Skatternes Fordeling mellem By og Land er slet ikke til at forstaa. Menes det, at naar en Landarbejder ryger halvt saamegen Tobak som en Byarbejder, betaler han kun halvt saa megen Skat? Hvis dette er Tilfældet, er det jo selvfølgelig og viser intet om Forholdet imellem Byrdens Størrelse og Evnen til at bære den. Det er derfor ogsaa lidet interessant paany at se Tallene om Drikfældigheden aftrykte, navnlig naar Forf. deraf slutter, at naar en stor By har adskilligt flere Udsalgssteder end et Landdistrikt, saa drikker den ogsaa saameget mere. Konsekvensen heraf vilde være, at eftersom Landarbejderen spiser ret meget Brød, saa maatte Københavneren, som har Hundreder af Brødudsalg at vælge imellem, kvæles af Brød.

Om de direkte Skatters Fordeling mellem By og Land siger Forf., at medens de i Byerne voxe stærkere, end Byerne udvikle sig, voxe de paa Landet ikke saa stærkt som Landets Udvikling kræver. Forf. meddeler denne ganske umulige Sammenligning med spærret Skrift. Selv om det imidlertid kunde bevises, at Byskatterne stiger mere end Byborgernes Indtægter, medens det tilsvarende ikke er Tilfældet paa Landet, saa behøver dette jo intetsomhelst at have at gøre med, hvad Udviklingen kræver. Hvor véd Forf., hvad Udviklingen kræver? En Sammenligning mellem de kommunale Skatter i By og Land maa jo netop fastholde, hvor stor Forskel der er paa Kravene og vel

derfor ogsaa paa de Skatter, der paalægges efter Krav-
enes Paatrængenhed.

— Nærværende Strøbemærkninger tilsigter ikke at være nogen egenlig Kritik. Denne vilde gaa anderledes i Detaillen, og dette er der ingen Anledning til. Forf. udtaler om sit Arbejde, at det kun er et Forsøg, en Pegepind med Hensyn til, hvad der savnes og hvilket Materiale der bør indsamles. Ja, der mangler meget Materiale, derfor er de af Forf. opstillede Sætninger og Hypoteser ubevislige, saameget mere da ubeviste. Om dette Materiale kan fremskaffes, er en Ting for sig — det vil i visse Retninger falde meget svært —, men naar der foreligger saa lidet af Betydning som nu, bør man hellere samle Materiale end lave taarnhøje Bygninger paa Sand, Bygninger fra hvilke man skal have Udsigt over vort hele Samfundsliv!

Forf. skriver med spærret Skrift i den stærkeste af sine Krafftirader, at »det for 1873—74 fundne sand-synlige Resultat, at de bemidlede betale dobbelt saameget i Procent af deres Indtægt, som de ubemidlede betale af deres, maa anses for et i det væsentlige konstant Forhold.« Denne, formelt noget uheldige Sætning, kan jo meget let blive »Slagord«. Det bør da sluttelig her siges, at hvilken Begrundelse man iøvrigt vil give den — ud af Instinkt eller ud af Temperament — videnskabelig Begrundelse har den paa intet Punkt.

Cand. polit. **Jul. Schovelin** fremhævede, at Værdien af Hr. Kornerups Undersøgelser, navnlig for de indirekte Skatters Vedkommende, i væsentlig Grad afgang af de valgte Hypotesers Beskaffenhed. Det var utvivlsomt Videnskabsmanden tilladt at arbejde med Hypoteser, men Opstillingen af frugtbare Hypoteser, der paa en virkelig videnskabelig Maade kunde være Genstand for Kontrol og Verifikation, var en af de vanskeligste Opgaver, som en videnskabelig Forskning kunde stille sig. Paa et Omraade som det nærværende maatte man ovenikøbet være dobbelt varsom, thi Spørgsmaalet om Skattebyrdens Fordeling har saa megen politisk Aktualitet og er i saa høj Grad et Æmne, hvorom fanatiske Partigængere anse sig forpligtede til at have en bestemt, forudfattet Mening, at Stemninger og Følelser, der ligefrem have en mod al kølig Objektivitet stridende Natur, ubevidst kunne spille En slemme Puds ved Valget af bekvemme Hypoteser. Dette vilde imid-

lertid være dobbelt beklageligt, fordi man netop maatte stille de allerstrængeste Fordringer i Røining af Ædruelighed og Uberørthed, naar der fra Nationaløkonomernes Kreds faldt statistisk begrundede Udtalelser i en saadan Sag. Saavidt nu Taleren havde kunnet opfatte Foredraget, havde Indlederen valgt sine Hypoteser med megen Dristighed i Flæng og Spræng, hvor han bedst havde kunnet finde dem, gribende tilfældige, løst henkastede Ytringer hist og her, der vare fremkomne med alt muligt Forbehold. En enkelt Hypothese var dog Foredragsholderens egen, nemlig at slutte til en Vares Forbrug fra Antallet af Udsalgssteder — en ligesaa original som tiltalende Idé! Ved Valget af disse Hypoteser var det imidlertid, at Undersøgelsen skulde have gaaet i Dybden; thi ere Hypoteserne vaklende og vilkaarlige, er hele den uhyre Bygning, Foredragsholderen har stillet op, kun et skrøbeligt Korthus. Spørgsmaalet om Overvæltning var et saa vanskeligt Spørgsmaal, der i den nyere Tid af Forfattere som Kaizl, Falck, Schäßle og Wagner var underkastet en saa gennemgribende ny Behandling, at man nok kunde have ønsket en udførlig Redegørelse for, hvilke almindelige Synspunkter, Indlederen havde arbejdet med paa dette Omraade. Taleren havde i sin Tid blot søgt at løse dette Overvæltnings-Spørgsmaal for en enkelt Skats Vedkommene og havde maattet opgive at komme til et, som Indlederen udtrykte sig: »sandsynligt Resultat«; desto mere beundrende stod han nu overfor den, der vidste, hvorledes alle Skatter i Danmark fordelte sig mellem Bemidlede og Ubemidlede! Naar Foredragsholderen havde fremhævet, at naar man ikke tog alle Skatter med i Betragtning, kunde man ikke løse den Opgave, han havde stillet sig, nemlig at vinde et samlet Overblik over hele Systemets Retfærdighed, saa maatte Taleren heroverfor bemærke, at der da var den Udvej: at resignere, og Resignation var ikke den mindste blandt de videnskabelige Dyder. Allerede det at vide, at man ikke kunde løse en Opgave, og kunne gøre Rede for Grundene, hvorfor man ikke kunde løse den, var i sig selv et videnskabeligt Fremskridt. I Foredragsholderens Sted vilde Taleren derfor ogsaa have foretrukket at betegne sit Arbejde som et Forsøg paa at vise, hvor uhyre vanskelig, for ikke at sige umulig, den stillede Opgave var, idet der frem-

bød sig en saadan Vrimmel af Hypoteser at vælge imellem, at man endogsaa, pudsigt nok, kunde stille Sagen saaledes op, som om de Ubemidlede — dette Ord da naturligtvis taget i en ganske vilkaarlig og vildledende Betydning — betalte for lidt Skat!

Cand. polit. **Aleksis Petersen-Studnitz** vilde blandt Detaillerne kun henvise til en eneste, — Tolden; det var rigtignok ogsaa den vigtigste af dem alle. Hr. Kørnerup havde end ikke gjort det fjærneste Forsøg paa at udfinde Toldens fulde Tryk, paa at udfinde, hvem den i sin Egenskab af Beskyttelsestold særligt trykkede, og hvem den var en Fordel for. Naturligtvis var det ikke tilstrækkeligt at faa Oplysning om, hvor meget Tolden fordyrede de Varer, der indførtes; man maatte ogsaa have Oplysning om, hvem og hvorledes den trykkede ved at holde fremmed Konkurrence borte, ved at lede den indenlandske Produktion ind i bestemte Kanaler. Om dette Punkt, der maatte medtages, naar man tilsigtede at oplyse Beskatningens fulde Tryk, fandtes der Intet i Hr. K.s Undersøgelser.

Hr. K. havde opstillet — men rigtignok ikke bevist — den Sætning, at bemidlede og ubemidlede i Danmark svarede samme Procent i Skat af deres »fri Indtægt«. Deraf havde han [i Foredraget; i den trykte Afhandling har han modificeret sine Udtalelser om dette Punkt] uddraget den Slutning, at Skattesystemet »altsaa« var »retfærdigt«. En ubegribelig Slutning! Han vidste jo dog, som enhver anden, at Skatteevnen stiger efter et stærkere Forhold end den »fri Indtægt«, at altsaa den Beskatning, der tager samme Procent af bemidlede og ubemidlede »fri Indtægt«, ikke respekterer Skatteevnen. Hvis Skatteevnen toges som Maalestok for Beskatningsretfærdigheden, maatte ogsaa Hr. K. stemple det danske Skattesystem som uretfærdigt.

Ligeoverfor en Bekymring, Hr. K. syntes at nære, en Bekymring for, at de ubemidlede skulde have for megen »Nytte« af Staten, skulde faa for meget for deres Penge, søgte Taleren at berolige Hr. K.: Arbejderne havde ikke for megen »Nytte« af Staten. Tværtimod! Men de betalte reelt i Skat langt, langt mere end formelt. Og af de Skatter, de betalte, anvendtes store Beløb til Opretholdelsen af Forhold, der be-

stod til disse Skatteyderes Skade. De ofrede Aar ud og Aar ind saa og saa mange Millioner, — og i stort Omfang brugtes disse Millioner imod dem selv! Hr. K. kunde saaledes berolige sig med Hensyn til »Nytten«. [De Betragtninger, Hr. K. fremførte i sit Foredrag om »Nytten«, har han nu ladet falde; der er derfor ingen Anledning til udførligere at referere de Modbemærkninger, de fremkaldte.]
